

Pūču ķeršana Papē: īsa vēsture un sekmes 2002. gadā

GUNTIS GRAUBIC¹, OSKARS KEIŠS²

1 – Rīgas Nacionālais Zooloģiskais dārzs, Meža prospekts 1, Rīga, LV-1014

2 – Latvijas Universitāte, Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra, Ata Kronvalda bulvāris 4, LV-1842 Rīga, e-pasts: grieze@lanet.lv

Putnu pētījumi Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta Papes Ornitoloģiskajā stacionārā notiek jau kopš 1966. gada. Pūces Papē tika noķertas jau sākot ar 1967. gadu, kad uzbūvēja pirmo lielo putnu ķeramierīci — murdu. Taču līdz pat 1973. gadam tas notika nejauši un līdz ar to — neregulāri.

1974. gadā Latvijas ornitoloģijas vecmeistars Georgs Lejiņš (starp citu — bijis viens no trim Latvijas Ornitoloģijas biedrības goda biedriem) pastāstīja Guntim Graubicam, kurš tolaik strādāja Ornitoloģijas laboratorijā Salaspilī, ka pūces var pievilināt ar peles pikstiena atdarinājumu. Tas tika pārbaudīts, nākot no pirts Papē tā paša gada rudenī un — tiešām, darbojās! Tā 1974. gadā murdā tika noķertas gandrīz 80 pūces. Atceroties tos laikus, jāpiemin, ka tā bija sensācija, un Pēteris Blūms pat neticēja šim faktam, teikdams, ka kolēģi melojot. Tā sākās pūču pievilināšanas un ķeršanas ēra Papē.

1975. un 1976. gadā murdā tika noķerts ļoti daudz pūču, vienā naktī pat vairāk nekā 200. Paralēli, no 1988. gada, pļavā blakus murdam notika pūču ķeršana ar tikliem, iesākumā tos izvietojot garā rindā, bet, sākot ar 1995. gadu, tika izlikti tikai daži tikli un pūces tika ķertas ar pievilināšanu. Šādā veidā tika sasniegti ļoti labi rezultāti — piemēram, 2001. gadā vienā naktī divos tiklos noķertas 103 pūces un viens bikšainais apogs. Jaunais murds, kas darbojas kopš 1992. gada, pūču ķeršanai ir pārāk mazs, tādēļ tajā ir noķertas tikai dažas pūces.

Pūču ķeršanas laikā ir ievākts ievērojams materiāls gan par pūču migrācijas fenoloģiju, gan migrējošo pūču skaitu, gan par pašu pūču morfoloģiju, kas vēl rūpīgi jāanalizē. Pēc tam tas kļūs par pamatu zinātniskam rakstam par šo tēmu "Putnu dabā" zinātniskajā pielikumā. Lielā pieredze ļauj novērtēt katru sezonu salīdzinājumā ar citām. Tā, piemēram, šogad ir noķerts salīdzinoši vairāk bikšaino apogu *Aegolius funereus* nekā

parasti (šogad noķerti 16). Līdz šim Papē arī nekad nebija tik daudz meža pūču *Strix aluco* — šogad noķērām sešus īpatņus. Samērā maz, salīdzinot ar agrākajiem gadiem, tika noķertas purva pūces *Asio flammeus* — šogad tikai astoņas. Noķerta arī 291 ausainā pūce *Asio otus*.

Īpašs stāsts ir par šāgada Papes sensāciju — pirmoreiz Papes stacionārā vēsturē tika noķerta plīvurpūce *Tyto alba*. Ziņa par pūci tika ātri publicēta laikrakstā "Diena," un pēc tam pūces paturēšana ilgākai izpētei pētnieku rokās radīja zināmu satraukumu Latvijas ornitologu aprindās. Pēc otrreizējas apskates Papē Jānis Baumanis noteica, ka šis īpatnis pieder pasugai *guttata*, taču izrādījās, ka pasugu *alba* un *guttata* noteikšana šai sugai ir sarežģīta lieta. To pa e-pastu apstiprināja arī plīvurpūču pētniece no Austrijas — Kristīne Nestlere (*Christine Noestler*), kurai pateicamies par literatūras kopēšanu un sūtīšanu mums uz Latviju. Literatūrā ir aprakstīti gadījumi, kad plīvurpūces no Vācijas ir aizlidojušas uz Spāniju un bijušo Padomju Savienību. Par to, ka plīvurpūču dispersija no parastajiem līgzdzošanas apgabaliem sasniedz arī Latviju, liecina Vācijā gredzenota putna atrašana 1996. gadā Jēkabpils rajona Biržos. Arī 1996./1997. gada ziemā Bauskas rajona Zālītē tika atrasta plīvurpūce — abos gadījumos tika atrasti beigti putni, kuri nav izturējuši mūsu bargās ziemas. Iepriekšējais dzīvas plīvurpūces novērojums Latvijā ir bijis 1986. gada 24. jūlijā, kad Andris Avotiņš to dzirdējis un novērojis uz kādas fermas starp Kazdangu un Turlavu. Ziņas par pēdējos gados it kā dzirdētām plīvurpūcēm Dienvidkurzemē pierādījumu trūkuma dēļ tiek apšaubītas.

Plūvurpūce *Tyto alba* Papē 19.10.2002.

Foto: Kārlis Millers

Literatūra

- Celmiņš A., Baumanis J., 1998. Pārskats par retiem putniem Latvijā 1996.–97. gadā. Putni dabā 8.2: 1–10.
Eck, S., Busse H., 1973. Eulen. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt, Deutschland. 196. S.
Strazds M., Celmiņš A., 1987. Faunistikas jaunumi. Putni dabā 1:94–96.

Lūgums ziņot!

Lūdzu darīt zināmus savus novērojumus, ja 2002. g. pavasarī Jums ir izdevies atrast meža pūces *Strix aluco* ligzdu ar olām (kurām noteikta aizperētība) vai mazuļiem.

2002. gada sezonā ir izdevies apsekot daudzas ligzdas dažādos Austrumlatvijas un Vidzemes rajonos un noteikt, kā šai sugai atšķiras dēšanas laiks. Būtu interesanti salīdzināt ar ziņām no citām vietām, īpaši no Kurzemes. Ziņas lūdzu iesniegt LOB birojā (ar atzīmi PŪCES), vai arī sūtīt pa pastu (A. Avotiņš, Aiviekstes 3, Ļaudona, LV–4862) vai e–pastu: andris.avotins@teici.gov.lv.

Andris Avotiņš